

UCHWAŁA NR 162
RADY MINISTRÓW

z dnia 18 grudnia 2024 r.

**w sprawie przeciwdziałania negatywnym skutkom kryzysu konstytucyjnego w obszarze
sądownictwa**

Mając na względzie potrzebę usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego dotyczącego Trybunału Konstytucyjnego, Krajowej Rady Sądownictwa i Sądu Najwyższego;

podkreślając fundamentalne znaczenie tych organów państwa dla ochrony praw jednostki oraz w sprawowaniu kontroli nad działalnością innych organów państwa w ramach ustrojowej zasady równoważenia się władz;

dostrzegając istotne ryzyka prawne i faktyczne związane z niedostrzeganiem fundamentalnych wad prawnych w działalności wskazanych organów;

działając w celu wykonania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w tym w szczególności wyroku pilotażowego z dnia 23 listopada 2023 r. Wałęsa przeciwko Polsce (skarga nr 50849/21) oraz wyroków: z dnia 22 lipca 2021 r. Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), z dnia 8 listopada 2021 r. Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (skarga nr 49868/19 i nr 57511/19), z dnia 3 lutego 2022 r. Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce (skarga nr 1469/20), z dnia 15 marca 2022 r. Grzęda przeciwko Polsce (skarga nr 43572/18), z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie Xero Flor przeciwko Polsce (skarga nr 4907/18) i z dnia 14 grudnia 2023 r. w sprawie M.L. przeciwko Polsce (skarga nr 40119/21), a także uwzględniając orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w tym wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., L.G. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa, sprawa C-718/21, oraz wyrok z dnia 7 listopada 2024 r., C.W. S.A. i inni przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, sprawa C-326/23,

Rada Ministrów uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Zgodnie z uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 marca 2024 r. w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego lat 2015–2023 w kontekście działalności Trybunału Konstytucyjnego (M.P. poz. 198) naruszenia Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i prawa w działalności Trybunału Konstytucyjnego przybrały skalę,

która uniemożliwia temu organowi wykonywanie ustrojowych zadań w zakresie kontroli konstytucyjności prawa, w tym ochrony praw człowieka i obywatela. W ocenie Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej stan niezdolności obecnie funkcjonującego organu do wykonywania zadań Trybunału Konstytucyjnego określonych w art. 188 i art. 189 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wymaga ponownej kreacji sądu konstytucyjnego. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej stoi na stanowisku, że uwzględnienie w działalności organu władzy publicznej rozstrzygnięć Trybunału Konstytucyjnego wydanych z naruszeniem prawa może zostać uznane za naruszenie zasady legalizmu przez te organy.

2. Rada Ministrów uznaje, że Trybunał Konstytucyjny w aktualnym składzie jest niezdolny do wykonywania zadań określonych w art. 188 i art. 189 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Rada Ministrów uznaje za zasadne konsekwentne podejmowanie działań naprawczych służących przywróceniu funkcjonowania sądownictwa konstytucyjnego, zgodnego z konstytucyjnym standardem.

3. Zgodnie z wynikającą z art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasadą legalizmu organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Zasada ta odnosi się również do ogłaszania aktów prawnych. Z tego względu obowiązek ogłaszania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego w dziennikach urzędowych może dotyczyć wyłącznie aktów, które zostały przyjęte przez uprawniony organ w procedurze przewidzianej prawem.

4. Niesporne jest, że działania podejmowane w celu rozwiązania kryzysu praworządności muszą rozpocząć się od zapobieżenia dalszym skutkom sprzecznej z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, prawem międzynarodowym i prawem Unii Europejskiej działalności Trybunału Konstytucyjnego. Oznacza to konieczność wykluczenia możliwości wprowadzenia do systemu prawa kolejnych rozstrzygnięć Trybunału Konstytucyjnego.

5. Mając powyższe na względzie, Rada Ministrów wyraża stanowisko, zgodnie z którym ogłaszanie w dziennikach urzędowych rozstrzygnięć Trybunału Konstytucyjnego mogłoby doprowadzić do utrwalenia stanu kryzysu praworządności. Wobec tego Rada Ministrów uznaje, że nie jest dopuszczalne ogłaszanie dokumentów, które zostały wydane przez organ nieuprawniony. Zgodnie bowiem z uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 marca 2024 r. w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego lat 2015–2023 w kontekście działalności Trybunału Konstytucyjnego uwzględnienie w działalności organu władzy publicznej rozstrzygnięć Trybunału Konstytucyjnego wydanych z naruszeniem prawa może zostać uznane za naruszenie zasady legalizmu przez te organy.

§ 2. 1. Zmiany w ustroju sądownictwa zainicjowane w 2015 r. miały na celu osłabienie niezawisłości sędziowskiej. W wyniku kolejnych działań organów władzy, począwszy od poważnych nieprawidłowości w wyborze sędziów Trybunału Konstytucyjnego w grudniu 2015 r., poprzez reorganizację Krajowej Rady Sądownictwa i utworzenie nowych izb w Sądzie Najwyższym, sądownictwo zostało narażone na nieuprawnioną ingerencję władzy wykonawczej i ustawodawczej. Tym samym konstytucyjne gwarancje niezależności sądownictwa uległy osłabieniu. W wyniku wejścia w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), pozbawiającej gremia sędziowskie prawa do wyboru sędziów zasiadających w Krajowej Radzie Sądownictwa, władza ustawodawcza i wykonawcza uzyskały decydujący wpływ na skład Krajowej Rady Sądownictwa. W rezultacie umożliwiło to władzy ustawodawczej ingerencję w procedurę powoływania sędziów. W uchwale z dnia 20 grudnia 2023 r. w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego w kontekście pozycji ustrojowej oraz funkcji Krajowej Rady Sądownictwa w demokratycznym państwie prawnym (M.P. poz. 1457) Sejm Rzeczypospolitej Polskiej stwierdził, że uchwały podjęte w latach 2018–2022 w sprawie wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa zostały podjęte z rażącym naruszeniem Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Skutkiem ich podjęcia było ukształtowanie składu Krajowej Rady Sądownictwa w sposób sprzeczny z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, Traktatem o Unii Europejskiej oraz Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 1950 r. W konsekwencji Krajowa Rada Sądownictwa utraciła zdolność realizacji jej konstytucyjnych funkcji i zadań, w tym w szczególności stania na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

2. Podejmowane w latach 2018–2023 działania w procesie powoływania sędziów do Sądu Najwyższego wskazywały na całkowite lekceważenie autorytetu, niezależności i roli sądownictwa. W efekcie Sąd Najwyższy orzekający w składach, w których zasiada osoba powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, nie może zostać uznany za „niezależny, bezstronny i niezawisły sąd” w rozumieniu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz „sąd ustanowiony ustawą” w rozumieniu art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. W wyroku dnia z 7 listopada 2024 r. w sprawie C.A. S.A. i inni przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, sprawa C-326/23, Trybunał Sprawiedliwości Unii

Europejskiej odmówił przyjęcia do rozpoznania pytania prejudycjalnego skierowanego przez Sąd Najwyższy orzekający w składzie jednego sędziego Izby Cywilnej Sądu Najwyższego, powołanego w skład Sądu Najwyższego w wyniku wniosku Krajowej Rady Sądownictwa po 2018 r.

3. Stan sądownictwa w Polsce, określany jako „kryzys praworządności”, wymaga systemowego rozwiązania i podjęcia działań naprawczych.

4. Rada Ministrów uznaje, że Krajowa Rada Sądownictwa, ukształtowana na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, nie jest organem dającym rękojmię niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej. Uwzględniając uchwałę Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 grudnia 2023 r. w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego w kontekście pozycji ustrojowej oraz funkcji Krajowej Rady Sądownictwa w demokratycznym państwie prawnym, Rada Ministrów dostrzega konieczność podjęcia działań naprawczych w celu wyeliminowania naruszeń wynikających z braku niezależności Krajowej Rady Sądownictwa.

5. Rada Ministrów uznaje, że Sąd Najwyższy orzekający w składach, w których zasiada osoba powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, nie spełnia wymogów niezależności i bezstronności. Z tego względu Rada Ministrów uznaje konieczność podjęcia działań ukierunkowanych na rozwiązanie problemów ustrojowych wynikających z działalności orzeczniczej Sądu Najwyższego w budzących wątpliwości składach orzekających.

6. Zgodnie z wynikającymi z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej gwarancjami przewidywalności i pewności prawa, a także zgodnie z przewidzianym w art. 61 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej prawem uzyskania dostępu do informacji o działalności organów władzy publicznej, jednostki, których sytuacja prawna zależy od aktów wydawanych przez Krajową Radę Sądownictwa oraz Sąd Najwyższy, powinny posiadać pełną wiedzę o okolicznościach wydania tych aktów. Powinny być także świadome ryzyka ich zakwestionowania przez organy stosujące prawo, w tym sądy i trybunały międzynarodowe.

7. Mając na względzie powyższe, Rada Ministrów wyraża stanowisko, zgodnie z którym teksty aktów wydawanych przez Krajową Radę Sądownictwa oraz aktów wydawanych przez Sąd Najwyższy w składach, o których mowa w ust. 2, ogłaszane w dziennikach urzędowych powinny zostać uzupełnione o nieingerującą w treść samego aktu adnotację uwzględniającą

następującą treść: „Zgodnie z wyrokami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach: Wałęsa przeciwko Polsce (skarga nr 50849/21), Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (skarga nr 49868/19 i nr 57511/19), Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce (skarga nr 1469/20) i Grzęda przeciwko Polsce (skarga nr 43572/18), a także zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w tym wyrokiem z dnia 21 grudnia 2023 r., L.G. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa, sprawa C-718/21, oraz wyrokiem z dnia 7 listopada 2024 r., C.W. S.A. i inni przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, sprawa C-326/23, Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) nie daje rękojmi niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej, a nieprawidłowości w procesie powoływania sędziów nie pozwalają na uznanie Sądu Najwyższego – orzekającego w składach, w których zasiadała osoba powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw – za sąd ustanowiony na mocy ustawy.”.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezesowi Rady Ministrów i Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PREZES RADY MINISTRÓW

DONALD TUSK

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/